

GERMÁNIA

Publius Cornelius Tacitus

RIBVS·IVLI
 AGRICOLAE
 LIBER·EXP
 LICIT·INCPIT·
 EIVSDEM·DE·O
 RIGINE·ET·MO
 RIBVS·GER
 MANORV

G

Germania omnis a gal
 lia Rhacensis & Pannoni
 Rheno & Danubio flu

minibus. A Barabatis dicitur multo
 mentum motibus separatur. Cetera
 de Germania dicitur Tacit. simul et illula

...
 ...
 ...
 Dominibus in
 montis Arnel
 populos adit e
 ...
 ...
 ...
 nos indigenas
 aharu gentiu
 impetibus qua
 libus adhibet
 des querebant
 sic dixerunt a
 ab ebe noctes
 porro preter
 regionis maris
 liarchita Geru
 terris. aspectu
 nisi si patria su
 antiquos quoc
 de annaliu gen
 terra edictum
 gentiu condito

1) Germánia hraničí s Galiou, Réciou (Švajčiarsko, pozn. RS) a Panóniou na riekach Rýn a Dunaj. Od Sarmatov a Dákov ju delia hory. Zvyšnú časť obmýva oceán, ktorý obklopuje rozsiahle polostrovy a ostrovy...

2) Myslím si, že Germáni sú pôvodnými obyvateľmi, a že sa veľmi málo pomiešali s inými národmi (ktoré prišli buď ako dobyvatelia, alebo ako hostia), lebo kolonisti neprichádzali po súši, ale na lodiach a len zriedka sa na tento oceán na opačnej strane sveta vydávajú lode z našej krajiny. Okrem toho, kto by opustil Áziu, Afriku alebo Itáliu, aby išiel žiť do toho nepekného, drsného a smutného kraja, akým je Germánia?

Pôvod mena

Jedinými zdrojmi sú starodávne piesne, ktoré oslavujú Tuistona, boha zrodeného zo zeme. Ten mal syna Manna, zakladateľa národa. Mann mal troch synov, podľa ktorých sa Germáni delia na Ingaevonov (najbližšie pri oceáne), Hermionov (v strede) a Istaevonov (zvyšok obyvateľstva). Niektorí tvrdia, že Mann mal aj ďalších synov, podľa ktorých boli pomenované ďalšie kmene: Marsovia, Gambriviovia, Svébi, Vandiliovia - to sú ich pravé a starobylé mená. Pomenovanie Germánia je novšie. Dnešní Tungrovia sa kedysi nazývali Germáni. Prekročili Rýn

a vyhnaní Galov. Tak sa postupne meno kmeňa ujalo ako názov pre celý národ..

3) Germáni spomínajú, že aj u nich bol Herkules, preto keď sa chystajú do boja, spievajú o ňom ako o najväčšom zo všetkých hrdinov... Niektorí sa domnievajú, že aj Odyseus bol na svojej ceste zahnaný do tohto oceánu a založil Asciburgium na brehu Rýna, ktoré je dodnes obývané. Údajne tu našli oltár zasvätený Odyseovi s menom jeho otca Laerta. Hovorí sa, že na germánsko-réckych hraniciach dodnes jestvujú pomníky a mohyly s vyrytými znakmi gréckeho písma.

Charakteristiky Germánov

4) ja osobne sa prikláňam k názoru, že Germáni sa nepoškvrnili manželstvami s príslušníkmi iných národov. Preto sú si aj vzhľadom všetci podobní: divoké modré oči, ryšavé vlasy, mocné telá súce len na boj. Pri práci nie sú takí vytrvalí, takmer vôbec nezvládajú smäd a horúčavu, avšak podnebie a pôda ich prinútili, aby si zvykli na mrazy a zimu.

5) Krajina je rozmanitá, ale prevládajú v nej hrozivé lesy a močiare... Germáni majú radosť z množstva, to je ich jediné a najmilšie bohatstvo. Striebro ani zlato im bohovia nedožičili. Vlastnenie a užívanie zlata a striebra nemá pre nich nijaký význam. Strieborné vázy si necenia viac ako hlinené. Avšak tí, čo sú bližšie k nám, v obchodnom styku

poznajú a uprednostňujú niektoré naše peniaze. Obyvatelia vnútrozemia preferujú výmenný obchod. Prijímajú len staré a dávno známe mince so zúbkovitým okrajom alebo strieborné denáre s obrazom dvojzáprahu. Striebro je u nich vyhľadávanejšie než zlato.

Zbrane a česť

6) Súdiac podľa ich zbraní, ani železa nemajú nazvyš. Zriedka používajú meče a dlhšie kopije. Nosia oštepy alebo framey (ako ich sami volajú) s úzkou a krátkou čepelou, ktoré používajú na boj zblízka aj z diaľky. Jazdci majú štít a frameu. Bojujú polonahí, odetí len do ľahkého vojenského pláštá, štíty si pestro maľujú. Brnenie má málokto, iba niektorí nosia kovovú či koženú prilbicu. Ich kone nevynikajú ani vzrastom ani rýchlosťou... V pechote je viac sily, preto bojujú v pomiešaných útvaroch... Mŕtvych odnášajú z bojiska. Najväčšou potupou je odhodiť štít; kto takto príde o česť, nesmie sa zúčastňovať na bohoslužbách ani chodiť do snemu a mnohí, čo prežili vojny, skončili svoj život povrazom.

Spôsob vlády

7) Vládcov si volia podľa urodzenosti, vojvodov (veliteľov) podľa udatnosti. Vládcovia nemajú neobmedzenú či svojvoľnú moc a velitelia pôsobia skôr príkladom ako rozkazom. Do čela sa dostávajú na základe obdivu, keď s odhodlaním bojujú pred

šikom. Avšak, ani trestať smrťou ani väzniť ani mučiť nesmie nik okrem kňazov, a ani to nie ako trest či na rozkaz veliteľa, ale akoby na rozkaz boha, ktorý stojí pri bojovníkoch. Do boja si berú sošky zvierat a rôzne symboly z posvätných hájov. K statočnému boju ich vedie fakt, že ich jednotky nie sú náhodným zoskupením, ale spojením rodiny a príbuzných. V tesnej blízkosti majú svojich najmilších, počujú krik žien a plač detí. So svojimi ranami prichádzajú za matkami a za ženami; tieto ich ošetrujú, kímia a povzbudzujú.

Postavenie žien a viera

8)...Germáni veria, že v ženách je niečo posvätné a vešdecké, preto dávajú na ich rady a výroky. Za vlády Vespasiana mnohí dlho pokladali Veledu za bohyňu. Predtým uctievali Albrunu a iné ženy.

9) Z bohov najviac uctieávajú Merkúra, ktorému v isté dni prinášajú aj ľudské obete. Herkula a Marsa si uzmierujú zvieracími obeťami. Časť Svébov obetuje aj bohyni Isis. Nevieť presne, kde je pôvod tohto cudzieho kultu. Samotný znak v podobe liburnskej lode dokazuje, že je to privezený náboženský obrad (Liburnia je súčasťou chorvátskeho pobrežia, pozn. RS). Domnievajú sa, že veľkosti nebešťanov nezodpovedá, aby ich zatvárali medzi štyri steny, alebo ich zobrazovali v ľudskej podobe, preto im zasväcujú háje a lesy.

10) Nesmierne dbajú na veštecké znamenia a žreby. Konár plodného stromu narežú na vetvičky, ktoré označia a náhodne rozhodia po bielej plachte. Potom sa kňaz (ak ide o záležitosť obce), alebo hlava rodiny (ak ide o záležitosť súkromnú) pomodlí k bohom a pozerajúc k nebu zodvihne tri vetvičky a podľa vyrytých značiek podáva výklad. Ak boli značky nepriaznivé, v ten deň sa už na tú istú vec nemôže pýtať. Poznajú aj predpovedanie budúcnosti z hlasu a letu vtákov a zvláštnosťou národa je predpovedanie pomocou koní. V lesoch a hájoch chovajú na obecné trovy biele kone nepoškvrnené prácou pre človeka. Sú zapriahnuté do posvätného voza a kňaz, vládca alebo náčelník obce pozorujú ich erdžanie a fŕkanie... Existujú aj iné veštecké znamenia. Na zistenie výsledku dôležitej vojny postaví proti sebe zajatca z národa, proti ktorému idú bojovať a bojovníka zo svojho ľudu. Každý bojuje so svojou typickou zbraňou. Víťazstvo jedného z nich prijímajú ako predbežné rozhodnutie.

Zákony a tresty

11) O menej dôležitých veciach sa radia náčelníci, o dôležitejších všetci... Ak sa neprihodí nič mimoriadne, schádzajú sa buď keď je nov, alebo spln mesiaca.. Nepočítajú dni ako my, ale noci... Z ich slobody pochádza aj jedna zlá vlastnosť: nezhrmažďujú sa naraz akoby na rozkaz, ale otáľaním

snemovníkov premárnia aj dva-tri dni (Pre Nemcov nepochopiteľné, zato pre Slovanov typické - pozn. RS).

Zasadajú ozbrojení. Kňazi, ktorí majú právo len vtedy trestať, nariadia ticho. Potom hovorí vládca alebo náčelník. Poradie závisí od veku, urodzenosti, slávy a výrečnosti. Ak sa im návrh nepáči, zamietajú ho reptaním; ak sa im páči, udierajú o seba oštepami.

12) Zákon dovoľuje na sneme žalovať a hroziť hrdelným trestom. Tresty sa líšia podľa priestupku: zradcov a prebehlíkov vešajú na stromy. Zbabelcov, tých, čo sa vyhýbajú vojne a smilníkov topia v bahne močiarov... Menšie prečiny sa pokutujú určeným počtom koní a dobytkom. Časť pokuty sa platí vládcovi alebo obci, časť poškodenému či jeho príbuzným.

Na týchto snemoch sa volia aj náčelníci krajov a dedín. Každý z nich má po stovke prísediacich z ľudu, ktorí mu radia a zaručujú vážnosť.

Družina

13) O žiadnej veci nerokujú inak ako ozbrojení. Nie je zvykom, aby niekto nosil zbraň skôr, ako ho obec uzná za schopného. Vtedy na zasadaní snemu niektorý z náčelníkov, obec alebo príbuzní darujú mládencovi štít a kopiju. To je prvá pocta v mladosti. Dovtedy sú pokladaní za súčasť domu, potom za súčasť štátu. Vysokourodzený pôvod či veľké zásluhy otcov

zabezpečujú hodnosť náčelníka aj veľmi mladým chlapcom. Tí, sa pripájajú k starším a skúsenejším a nik sa nehanbí objavovať sa na verejnosti ako člen družiny. V družine sú hodnosti podľa rozhodnutia toho, koho sprevádza. Členovia družiny súperia o prvé miesto u náčelníka, a náčelníci o najpočetnejšiu a najudatnejšiu družinu. Mať okolo seba veľké množstvo vybraných mužov predstavuje česť a moc. V mieri je to ozdoba, vo vojne ochrana. Nielen vo vlastnom národe, ale aj v susedných obciach má meno a slávu náčelník, ktorého družina vyniká počtom a statočnosťou. Takých vyhľadávajú posolstvá, takých uctievať darmi a často už len ich povest' potláča vojny.

14) Hanbou pre náčelníka je byť porazený udatnosťou v boji. Hanbou pre družinu je nevyrovnať sa udatnosťou náčelníkovi. Nečestné a potupné je, keď niekto prežije svojho náčelníka a z boja sa vráti bez neho. Najsvätejšou povinnosťou je brániť a chrániť náčelníka a svoje hrdinské činy pripisovať jeho sláve. Náčelníci bojujú za víťazstvo, družina za náčelníka.

Ak rodná obec malátnie v dôsledku dlhého mieru a nečinnosti, veľmi veľa urodzených mladíkov ide z vlastného popudu k národom, ktoré práve nejakú vojnu vedú, lebo tento národ nemá rád mier. Ťahšie sa preslávajú v nebezpečenstvách a veľkú družinu si udržujú len násilím a vojnou. Od náčelníka žiadajú bojového koňa a krvavú víťaznú frameu. Namiesto žoldu bývajú hostiny - síce nepekne, ale bohaté. Prostriedky

k štedrosti získavajú vojnami a lúpežami. Namiesto obrábania pôdy a čakania na úrodu budú radšej vyzývať nepriateľa do boja...

Spôsob života a zvyky

15) Keď nevedú vojny, venujú sa lovu, alebo sa oddávajú spánku a jedlu. Starosť o domácnosť a polia zverujú ženám a starcom.

V obciach je zvykom, že jednotlivci dobrovoľne prinášajú náčelníkom ako dar dobytok alebo obilie, čo sa prijíma ako znak úcty a slúži na nevyhnutné potreby. Tešia sa najmä na dary od susedných kmeňov, ktoré posielajú jednotlivci aj obce. Zvyčajne sú to vybrané kone, skvelé zbrane, medaily a reťaze. My sme ich naučili prijímať aj peniaze.

16) Germánske kmene nebývajú v mestách a neznášajú tesne pospájané sídla. Bývajú oddelene na rozličných miestach tam, kde sa komu zapáčil prameň, rovinka či háj. Nestavajú osady ako my so súvisle spojenými budovami. Každý si necháva voľný priestor okolo svojho domu, buď na ochranu pred ohňom, alebo preto, že nevedia stavať. Nepoužívajú lámaný kameň ani tehly, všetko stavajú z neopracovaného dreva, nedbajú na krásu a pôvab. Len niektoré miesta natierajú hlinou. Majú vo zvyku kopať jamy do zeme, ktoré zvrchu pokryjú hnojom. Tak na zimný čas získavajú sklady, ktoré zmierňujú tuhosť mrazov a v čase

vojny majú útočiská, lebo nepriateľ plieni všetko, čo vidí, ale to, čo je skryté a zakopané, si nevšimne.

Oblečenie

17) Ako odev všetci nosia plášť zopnutý sponou alebo trňom. Inak na sebe nemajú nič viac a celé dni trávajú pri kozube pri ohni. Tí najbohatší sa líšia odevom, ktorý nesplýva ako u Sarmatov a Partov, ale je priliehavý a zdôrazňuje jednotlivé časti tela. Nosia aj zvieracie kožušiny. Tí, čo sú v blízkosti rieky, nosia hocijaké, tí, čo sú ďalej, vybranejšie, lebo im obchod umožňuje lepši odev. Vyberajú si zver a stiahnuté kožušiny zdobia škvrnitými kožami zvierat z oceánu a neznámeho mora. Ženy nosia rovnaký odev ako muži, len sa často zahaľujú do lanových rúch, ktoré spestrujú purpurou. Vrchný odev nemá rukávy, majú obnažené plecia a hornú časť hrude.

Manželstvá

18) Napriek tomu sú tam manželstvá prísne. Takmer jediní z barbarov sa uspokojujú s jednou manželkou. Iba v zriedkavých prípadoch kvôli vznešenosti prijímajú viaceré sobášne ponuky. Venó prináša manžel. Prítomní sú rodičia a príbuzní, ktorí prezerajú dary: dobytok, koňa s uzdou a štít s oštepom a mečom. Za tieto dary dostane muž ženu. Aj žena prinesie mužovi nejakú zbraň: Germáni to považujú za pevnejšie puto, tajomnú sviatosť, za božstvá, ochraňujúce manželstvo. Aby si žena nemyslela, že

sa jej netýkajú činy jej muža a vojnové nešťastia, pripomína sa jej pri slávnostnom vstupe do manželstva, že prichádza ako družka v námahách a nebezpečenstvách, aby v mieri a vo vojne znášala ten istý osud ako muž. Na to poukazuje volský záprah, kôň v postroji a darované zbrane. Tak má žiť, tak má i umrieť; čo prijíma, musí odovzdať deťom neporušené a dôstojné, aby ich prijali nevesty a odovzdali vnukom.

19) Germánske ženy teda žijú veľmi cudne, neskazené lákadlami divadiel a hostín. Tajnú výmenu listov nepoznajú ani muži ani ženy. Len zriedkavo dochádza v tomto národe k cudzoložstvám. Trest za ne je okamžitý a prenechaný na vôľu manžela. Najprv žene ostrihá vlasy, potom ju nahú v prítomnosti príbuzných vykáže z domu a bičom ju ženie cez celú osadu. Porušená cudnosť sa neodpúšťa. Taká žena si ani krásou, ani mladostou, ani bohatstvom nenájde manžela. Tam sa totiž z hanebností nikto nesmeje, zvádzať a byť zvedený sa nepatrí. Vydávajú sa len panny, dostávajú jediného manžela, tak ako dostali jedno telo a jeden život, aby po ničom inom netúžili a aby skôr manželstvo než manžela milovali. Obmedzovať počet detí alebo usmrtiť niektoré z neskôr narodených detí sa považuje za hanebný skutok. Viac tam platia dobré mravy, než inde dobré zákony.

Dedenie

20) K takým telám, ktoré obdivujeme, dospievajú v nahote a špine. Každého dojčí jeho vlastná matka, slúžkam sa dojčiť nedávajú. Pána a nevoľníka nemožno rozoznať podľa výchovy, vyrastajú na tej istej pôde medzi tým istým dobytkom, až v dospelosti sa oddelia. Telesné obcovanie užívajú neskôr. Ani s pannami sa neponáhľa: sú rovnakého veku a výšky, rovnako silné. Ujo si váži sestrine deti rovnako ako ich otec. Niektorí si myslia, že tento pokrvný zväzok je svätý a úzky. Ale dedičmi a nástupcami sú každého vlastné deti. Závete neexistujú. Ak nezostali deti, najbližšími dedičmi sú bratia, strýkovia, ujovia. Čím je väčší počet príbuzných, tým vďačnejšia je staroba. Bezdetnosť nemá žiadne výhody.

21) Povinnosťou je prevziať na seba priateľstvá a nepriateľstvá otca a príbuzných. Dajú sa však vykúpiť. Aj vražda sa dá vyplatiť určitým počtom dobytká a ošípaných. Náhradu prijíma celá rodina, čo je prospešné pre obec.

Pohostinnosť

Hody a hostiny nepraktikuje žiadny iný národ vo väčšej miere. Neponúknuť prístrešok každému sa považuje za bezbožnosť. Cudzincovi každý núka stravu podľa svojich možností, a keď sa minú, hostiteľ sprevádza hosta k ďalšiemu pohosteniu, obaja prichádzajú do najbližšieho domu. Hoci neboli pozvaní, na tom nezáleží, sú vlúdne prijatí. Ak si host na odchode niečo vyžiada, je zvykom dať mu to, a tiež si niečo od neho vypýtať.

Z darov sa tešia, avšak prijaté dary ich k ničomu nezaväzujú a poskytnuté nerátajú.

22) Po spánku, ktorý naťahujú do bieleho dňa, sa umývajú v teplej vojne, pretože je u nich väčšia zima. Potom raňajkujú: každý má vlastnú stoličku a stôl. Potom idú za prácou alebo na hostiny a vždy majú pri sebe zbraň. Pre nikoho nie je hanbou piť bez prestania celý deň a celú noc. Spory medzi opitými sa zriedka končia len nadávkami, častejšie zabitím a zraneniami. O zmierovaní sa, uzatváraní sobášov, voľbe náčelníkov, o mieri a vojne sa dohadujú na hostinách, akoby sa vtedy duša otvárala úprimným citom a veľkým myšlienkam. Národ, nepoznajúci faloš a úskoky, odhaľuje na mieste, kde vládne neviazanosť, tajomstvá srdca; myseľ všetkých je odhalená a nahá. Na druhý deň sa vec pretriasa znovu; vždy zachovávajú tieto dve doby: rozvažujú, keď sa nedokážu pretvarovať, a rozhodujú, keď sa nemôžu mýliť.

23) Ako nápoj pijú šťavu z jačmeňa či iného obilia, skvasenú tak, že sa do istej miery podobá vínu. Tí, čo sú bližšie pri Rýne, kupujú aj víno. Jedlá sú jednoduché: plané ovocie, čerstvá zverina alebo syr. Jedlá neupravujú ani nekorenia. Keď ide o smäd, nie sú takí striedmi. Ľahko ich porazia vlastné neresti ako zbrane.

Zábava

24) Poznajú jeden druh divadla: vždy rovnaký pri každom zhromaždení: nahí mladíci, pre ktorých je to zábava, tancujú medzi mečmi a kopijami. Cvičením sa stalo z tanca umenie. Nerobia to pre zisk, odmenou je radosť divákov. Zvláštne je, že sa zaoberajú hrou v kocky. Keď sú triezvi, tak vážne a náruživô hazardujú, že keď prídu o všetko, posledným a rozhodujúcim hodom hrajú o svoju slobodu a život. Porazený ide dobrovoľne do otroctva. Hoci je mladší a silnejší, nechá sa spútať a predať. To je tvrdohlavosť na nesprávnom mieste: sami to volajú dodržaním daného slova. Víťazi predávajú otrokov, aby sa zbavili hanby za svoju výhru.

Služobníctvo

25) Otrokov nepoužívajú tak, ako je u nás zvykom, že úlohy sú rozdelené medzi čelad': každý spravuje svoj dom a domácnosť. Pán mu ukladá len mieru obilia, dobytka alebo šatstva ako nájomcovi. Otrok je v tomto ohľade závislý, ostatné práce robia manželka a deti. Zriedkakedy otroka zbičujú alebo potrestajú väzením či nútenou prácou. Stáva sa, že otroka zabijú v návale hnevu, ale to nie je trestné.

Prepustenci nie sú oveľa vyššie postavení ako otroci, len zriedka majú nejaký vplyv v dome, v obci nikdy, s výnimkou tých národov, ktorým vládnu králi. Tam sa totiž povyšujú nad slobodných i nad urodzených; u ostatných je nerovnoprávnosť prepustencov dôkazom slobody.

Hospodárenie

26) Požičiavanie na úrok alebo úžeru nepoznajú, o to viac sa pred tým chránia. Ornú pôdu zaberajú všetci spoločne podľa počtu obrábateľov, potom si ju medzi sebou delia podľa dôstojnosti. Role si každoročne vymieňajú. Germáni sa nenamáhajú zúrodniť veľké plochy pôdy, aby na nej vysadzovali ovocné sady, oddeľovali lúky a zavodňovali záhrady. Od zeme sa vyžaduje iba obilie. Preto ani rok nedelia na tolko období ako my. Zimu, jar a leto poznajú, majú pre ne aj názvy. Jeseň ani jej dary nepoznajú.

Pohreby

27) Pohreby nie sú honosné, dbá sa len na to, aby telá slávnych mužov boli spaľované drevom istého druhu. Na hranicu nekladú ani odev ani vonné látky. Každému dajú jeho zbraň, niekedy sa spaľuje aj kôň. Mohylu pokrýva tráva. Pohrdajú vysokými a vyzdobenými náhrobkami, ako keby táto pocta mŕtvych ťažila. Náreky a slzy odkladajú rýchlo, bolesť a smútok neskoro. Ženám sa patrí trúchliť, mužom spomínať.

To som sa dozvedel o pôvode a mravoch všetkých Germánov všeobecne. Teraz porozprávam o zriadení a zvykoch jednotlivých kmeňov, ak sa líšia, a o tom, ktoré kmene sa presťahovali z Germánie do Galií.

Galovia a Germáni. Bohémia

28) Božský Július, najväčší spisovateľ, píše, že moc Galov bola kedysi väčšia, a tak môžeme veriť, že aj Gali prechádzali do Germánie. Akou malou prekážkou musela byť rieka, keď hociktorý kmeň, len čo zosilnel, zmenil sídla a zabral tie, ktoré boli dovtedy spoločné a nerozdelené mocou kráľov! Teda medzi Hercýnskym lesom a riekami Rýnom a Mohanom žili Helvéti, ďalej za nimi Bójovia, oba kmene galské. Meno Boihaemum jestvuje dosiaľ a ukazuje na staré dejiny zeme, hoci obyvateľstvo sa zmenilo. Avšak, či sa Araviskovia presťahovali do Panónie od Osov, jedného z germánskych kmeňov, alebo Osi od Araviskov do Germánie, nie je isté - oba kmene majú dodnes rovnakú reč, zriadenie i mravy, lebo kedysi pri rovnakej chudobe i slobode mali oba brehy tie isté výhody i nevýhody. Treveri a Nerviovia sa honosia tým, že sa hlásia ku germánskemu pôvodu, ako keby ich táto sláva pokrvného príbuzenstva oddeľovala od podobnosti s Galmi a od ich lenivosti. Na brehu Rýna bývajú kmene nepochybne germánske. Vangioni, Tribokovia a Nemeti. Ani Ubiovia, aj keď dosiahli to, že sú rímskou kolóniou a radšej sa nazývajú Agripínčanmi podľa zakladateľky svojho mesta, nehanbia sa za svoj pôvod; kedysi prešli Rýn a za vernosť boli usadení na jeho brehu, aby ho bránili, nie aby sami boli strážení.

29) Zo všetkých kmeňov vynikajú statočnosťou Batávci; obývajú len kúsok brehu, inak žijú na ostrove v Rýne. Voľakedy

patrili do kmeňa Chattov a pre domáce rozbroje prešli na tieto miesta, kde sa stali súčasťou rímskej ríše. Ich sláva trvá doposiaľ, lebo ich neponižujú dane, nevyčíciava ich ani publikán, sú oslobodení od bremien a peňažných dávok, ráta sa s nimi len na vojenskú službu a nechávajú si ich pre vojny ako zbraň a výzbroj. V rovnakej závislosti je aj kmeň Mattiakov; rímska ríša sa rozšírila aj za Rýn, a tak sú Mattiakovia sídlom a územím na svojom brehu, no myslou a srdcom s nami. Inak sa podobajú Batávcom, s tou výnimkou, že ešte aj teraz sú vplyvom pôdy a podnebia obdarení prudkým temperamentom.

Ku germánskym národom by som nerátal tie, hoci sa usadili za Rýnom a Dunajom, obrábajú desiatkové polia: kadejakí galskí dobrodruhovia zabrali pôdu neistého vlastníctva. Keď sa potom vybuďovalo hraničné opevnenie a posádky posunuli dopredu, stali sa výbežkom rímskej ríše a časťou provincie.

Chatti

30) Ďalej za nimi majú Chatti svoje sídla, ktoré sa začínajú pri Hercýnskom lese. Ich krajina nie je taká rovná a močaristá ako v ostatných krajoch, rozprestierajúcich sa v Germánii, lebo tam sa tiahnu pahorky, ktoré sa len pomaly strácajú; Hercýnsky les Chattov sprevádza a s nimi sa končí. Príslušníci kmeňa sú otužilejší než ostatní, údy napnuté,

pohľad hrozivý, duševne sú silní. Na to, že sú to Germáni, majú veľa rozumu a dôvtipu. Určujú si náčelníkov, poslúchajú ich, poznajú usporiadanie šíkov, vedia využiť príležitosť, odložiť útok, rozvrhujú si deň, na noc sa opevňujú, šťastie považujú za čosi vrckavé, odvahu za niečo isté a, čo je zriedkavé a typické len pre rímsku vojenskú disciplínu, viac sa spoliehajú na vodcu ako na vojsko. Všetka ich sila je v pechote, ktorá okrem zbraní nosí aj železné náradie a zásoby potravín. Iné národy idú do boja, Chatti do vojny. Zriedkakedy dochádza k šarvátkam a náhodným bitkám. Jazdectvo má rýchlo zvíťaziť a rýchlo ustúpiť.

31) To, čo je u iných germánskych kmeňov zvykom, a je znakom osobnej odvahy jednotlivcov, u Chattov je obecným zvykom: len čo dospejú, nechávajú si narásť vlasy a fúzy a až keď zabijú nepriateľa, vzdávajú sa tejto podoby tváre, ktorou sa zaslúbili a zaviazali statočnosti. Až nad krvou a korisťou si dajú ostrihať vlasy a bradu a vyhlasujú, že len vtedy zaplatili cenu za svoje narodenie a sú hodní vlasti a rodičov; slabochoom a zbabelcom zostáva tento škaredý výzor. Najodvážnejší muži nosia navyše železný prsteň (čo je v tomto kmeni znamením potupy) ako puto dovtedy, kým sa nevyslobodia zabitím nepriateľa. Mnohým Chattom sa tento vzhľad páči, takto aj ošedivejú. Od nich závisia začiatky bojov, stoja vždy v prvom šíku. Nik z nich nemá dom ani pole, ani sa o nič

nestará. Keď k niekomu prídu, tam sa najedia. Cudzím mrhajú, svojim pohrdajú až kým ich bezvládna staroba nezbaví schopnosti znášať túto drsnú udatnosť.

Ďalšie kmene

32) Najbližší susedia Chattov pri Rýne boli Usipi a Tenkteri. Tenkteri sú nadpriemerne vojensky zruční v jazdeckom umení. Jazdenie na koni je pre malé deti hrou, pre mladíkov súperením, aj starci mu zostávajú verní. Spolu s čeladou, domom a právom nástupníctva dedia sa aj kone. Tie nedostáva najstarší syn, ale vo vojne najudatnejší.

33) Vedľa Tenkterov žili Brukteri. Teraz sa tam vraj nastahovali Chamavi a Angrivariovia, keď sa susedné kmene proti Brukterom prisahali, vyhнали ich a takmer vyhladili. Padlo ich vyše 60 tisíc.

34) Angrivariov a Chamavov obkľučujú od chrbta Dalgubini a Chasuariovia, spredu Frízovia, ktorí sa podľa bojových síl delia na Malých a Veľkých Frízov. Oba kmene až po oceán lemuje Rýn. Žijú aj okolo veľkých jazier, po ktorých sa plavili už aj rímske lode.

35) Germánia zabieha veľkým oblúkom na sever. Najprv je kmeň Chaukov, ktorý sa začína pri Frízoch a zaberá časť pomoria, tiahne sa po boku všetkých menovaných národov až po Chattov. Takú veľkú krajinu zaberá kmeň Chaukov, spomedzi

Germánov najprednejší, ktorý chráni spravodlivosť, ale je pokojný, nevyzýva k žiadnej vojne, nelúpi a neplieni. Je to dôkazom ich udatnosti a sily, že sa moci nedomáha násilím a nepravosťou. Avšak zbrane majú v pohotovosti, hojne mužstva a jazdectva.

36) Vedľa Chaukov a Chattov sú Cheruskovia, ktorí zachovávajú dlhý mier, tak ich nazývajú lenivými a hlúpymi. S Cheruskami sú aj Fosovia, susedný kmeň, im podriadený.

37) Ten istý záhyb Germánie pri mori obývajú Kimbrovia, obec malá, avšak slávou veľká. Stopy starej slovutnosti trvajú doposiaľ; na oboch brehoch sú mohutné hradiská, ktorých veľkosť svedčí o veľkosti a sile kmeňa.

640 rokov stálo naše mesto, keď sme po prvý raz počuli o zbraniach Kimbrov za konzulov Cecília Metella a Papíria Carbona. Odvtedy si Germánov asi 210 rokov podmaňujeme. Za tento dlhý čas došlo k veľkým porážkam na oboch stranách. O žiadnom inom národe sme toľko nepočúvali, lebo pre Germánov je sloboda dôležitejšia než kráľovská vláda. Možno nám vyčítať prehru Crasovu, ktorý stratil Pacora a bol porazený Ventídiom. Germáni porazili aj Carbona, Cassia, Scaura Aurelia a Servilia Cepiona, tiež Marca Manlia porazili alebo zajali, zničili päť konzulských vojsk a Cézara pripravili o tri légie. Nie bez škody ich porazil Gaius Marius v Itálii, božský Cézar v Galii, Drusus, Nero a Germanicus v ich vlastných sídlach. Onedlho však

boli Cézarove hrozby obrátené na posmech. Potom bol pokoj až využili našu nesvornosť a občianske vojny, dobyli zimný tábor légií a zatúžili po Galiách. Opäť sme ich odtiaľ vyhnali, no triumf sme skôr slávili, než sme ho vydobyli.

Svébi

38) Nie je to jeden národ ako Chatti alebo Tenkteri. Zaberajú väčšiu časť Germánie a delia sa na kmene s vlastnými názvami, ale sa všetci spolu volajú Svébmi. Až do staroby si ježaté vlasy sčesávajú dozadu a často ich zväzujú do uzla na samom temene; náčelníci majú temeno upravené ešte ozdobnejšie. Je to jediná starosť o pekný vzhľad, avšak neškodná, lebo to nerobia preto, aby milovali alebo boli milovaní, zobia sa pre oči nepriateľov, keď idú do vojny, aby vyzerali vysokí a strašní. Tým sa odlišujú od ostatných Germánov, a tiež slobodní od otrokov. Tento zvyk sa rozšíril aj medzi ostatné kmene buď príbuzenstvom so Svébmi, alebo napodobňovaním, dochádza však k tomu zriedka a iba u mládeže.

39) Semnoni o sebe vravia, že sú najstarší a najvznešenejší spomedzi Svébov. Potvrdzujú to náboženské obrady. V stanovenom čase sa schádzajú vyslanci všetkých kmeňov tej istej krvi v lese posvätenom veštiami predkov a volakedajšou hrôzou a keď z rozhodnutia obce obetujú človeka, začínajú príšernú slávnosť barbarskej bohoslužby. Jestvuje aj iná úcta k posvätnému lesu: nikto tam nevkráča inak, len v putách, dávajúc tak najavo svoju

podriadenosť a božiu moc. Pri náhodnom páde nie je dovolené vstať, musia sa po zemi váľať von. Kult má ukázať, že odtiaľ pochádzajú počiatky kmeňa, že je tam boh - vládca nad všetkým. Priaznivá poloha dodáva Semnonom vážnosť. Bývajú v sto krajoch a pre svoju veľkosť sa považujú za hlavu Svébov.

40) Longobardov robí slávnymi ich malý počet. Obklopení mnohými veľmi silnými národmi si bezpečnosť nezaistujú poslušnosťou, ale bojmi a smelosťou. Ďalej sú tu Reudigni, Avioni, Angliovia, Varini, Eudosi, Suardoni a Nuitoni. Chránia ich rieky a lesy. Všetci uctievajú bohyňu Nerthus, čiže Matku Zem, a veria, že tá zasahuje do ľudských vecí a prichádza k národom. Na jednom ostrove v oceáne je posvätný háj a v ňom voz, zasvätený bohyni, prikrytý plachtou. Dotknúť sa jej smie len kňaz, ktorý vie, že bohyňa je vnútri a s veľkou úctou ju sprevádza na voze, ktorý ťahajú kravy. Dni sú vtedy veselé a konajú sa slávnosti. Nezačínajú sa vojny, zbrane odpočívajú. Zavreté je všetko železné. Mier trvá len dovtedy, kým kňaz neodvedie bohyňu späť do chrámu. Potom sa voz, plachta aj božstvo umýva v odľahlom jazere. Pri tom obsluhujú otroci, ktorých jazero hneď pohltí. Odtiaľ pochádza tajomná hrôza a svätá nevedomosť o tom, čo vidia len ľudia, ktorí majú umrieť.

41) Táto časť územia Svébov sa tiahne do odľahlejších častí Germánie. Bližšia je obec Hermundurov, verná Rimanom, a preto

ako jediní z Germánov neobchodujú len na brehoch Dunaja, ale aj vo vnútrozemí a v najskvelejšej kolónii réckej provincie. Prechádzajú všade a bez kontroly. Ostatným kmeňom ukazujeme len naše zbrane a tábory, týmto sme však sprístupnili domy aj vily, aj keď si to nežiadali. Na území Hermundurov pramení rieka Labe.

Markomani, Kvádi, Kotíni

42) Vedľa Hermundurov bývajú Naristi, a ďalej Markomani a Kvádi. Zvlášť veľká je moc Markomanov. Sídla získali statočnosťou, keď kedysi vyhнали Bójov. Markomani a Kvádi mali v minulosti vládcov z vlastného kmeňa, zo vznešených rodov Marobudovho a Tudrovho. Dnes už znesú aj cudzích, ich moc a vplyv sú závislé od vôle Ríma. Zriedka im pomáhame zbraňami, častejšie peniazmi.

43) Zozadu obklopujú Markomanov a Kvádov Marsigni, Kotíni, Osi a Buri. Marsigni a Buri pripomínajú rečou a spôsobom života Svébov. Galský jazyk Kotínov a panónsky jazyk Osov dokazuje, že nie sú Germánmi, tiež aj fakt, že neplatia dane. Časť poplatkov im ako cudzincom ukladajú Sarmati, časť Kvádi. Kotíni ťažia aj železo.

Všetky tieto kmene sa usadili menej na rovine, často v lesoch a v pohorí. Svébsko pretína súvislé horské pásmo, za ktorým žije veľa kmeňov, z nich najväčšie územie obýva kmeň

Lugiov, rozdelený na obce, z ktorých sú najsilnejšie: Hariovia, Helvekoni, Manimi, Helisiovia a Nahanarvali. U posledných možno vidieť háj starobylého kultu, ktorý vedie kňaz v ženskom odeve. Bohovia, ktorých uctieujú, sa volajú Alkovia a podľa rímskeho výkladu sú to Kastor a Pollux. Nemajú nijaké obrazy, uctieujú ich ako bratov a mladíkov.

Strašní Hariovia silou prevyšujú zvyšné kmene a svoju vrozenú divokosť zvyšujú nocou a pomôckami: ich štíty sú čierne, telá pomalované tmavo, na boj si vyberajú temné noci, takže už strašidelnosť a pochmúrnosť vojska naháňa strach, lebo vo všetkých bojoch sú najprv porazené oči.

44) Za Lugiami žijú Gotóni pod prísnejšou vládou než majú iné germánske kmene, ktorá však neohrozuje ich slobodu. Bezprostredne za nimi pri oceáne bývajú Rugiovia a Lemoviovia. Všetci používajú okrúhle štíty a krátke meče. V samotnom oceáne sú obce Suionov. Ich sila spočíva nielen v mužoch a zbraniach, ale aj v loďstve. Tvar lodí sa od rímskych odlišuje tým, že prova je na oboch stranách vždy pripravená na pristátie. Lode nemajú plachty ani po bokoch veslá upevnené do radu. Kormidlo je voľné, ako na niektorých riečnych lodiach, a možno ho podľa potreby prehadzovať na jednu alebo druhú stranu. Bohatstvo majú v úcte, preto vládne jeden, neobmedzene a s neodvolateľným právom na poslušnosť. Ani zbrane nie sú všetkým prístupné, ale sú zatvorené a stráži ich otrok, lebo proti náhlým útokom

nepriateľa ich chráni oceán. Nečinné ruky ozbrojených mužov by sa mohli správať neviazane, preto by kráľovi nevyhovovalo, keby ich strážil šľachtic, slobodný muž či prepustenec.

45) Za Suionmi je iné more. Až potiaľ siaha svet - ďalej nie. Posledná žiara zapadajúceho slnka pretrváva až do východu taká jasná, že zoslabuje hviezdy.

Svébske more obmýva územie aestijských kmeňov. Aestiovia majú zvyky a zovňajšok ako Svébi, jazykom sú bližšie k Britom. Uctievať Matku bohov. Ako odznak viery a amulet nosia namiesto zbraní podoby diviakov. Zriedkakedy používajú železné zbrane, často kyjaky. Obilie a plodiny pestujú s väčšou vytrvalosťou, než by sa dalo očakávať vzhľadom na zvyčajnú germánsku lenivosť. Skúmajú aj more a ako jediní zbierajú jantár, ktorý nazývajú glesum. Neskúmali ani nezistili, aká je jeho podstata a ako vzniká - sú to predsa len barbari. Dlho ležal nepovšimnutý medzi inými vecami, ktoré vyhodilo more. Sami ho nepoužívajú, zbiera sa surový. Nespracovaný ho privážajú na trh a čudujú sa jeho cene...

Bezprostredne za Suionmi nasledujú kmene Sithonov. Vo všetkom sa im podobajú, líšia sa len v tom, že im vládne žena: tak veľmi klesli pod úroveň nielen slobody, ale aj otroctva. Tam sa končí Svébsko.

Venedi a obyvatelia Karpát

46) Som na pochybách, či mám národy Peukínov, Venedov a Fínov rátať ku Germánom či k Sarmatom. Peukíni (niektorí ich nazývajú Bastarni) sa jazykom, spôsobom života, sídlami a príbytkami podobajú na Germánov. Všetci sú špinaví a náčelníci tupí a nečinní. Keďže sa sobášia so Sarmatmi, zovňajšok majú zohyzdený ako Sarmati.

Aj Venedi prijali mnoho zo sarmatských mravov, lebo sa potíkjajú za lúpežou po lesoch a vrchoch medzi Peukínmi a Fínmi. Týchto asi skôr možno rátať ku Germánom, lebo si stavajú domy, nosia štíty a majú radi pochod a svižnosť. Všetko je to naopak u Sarmatov, ktorí žijú na voze a na koni.

Fíni

Fíni sa vyznačujú obdivuhodnou divokosťou a mrzkou chudobou. Nemajú zbrane, kone ani domy. Jedia byliny, ako odev majú kože, lôžkom im je zem. Ich jediná nádej sú šípy, na ktoré pre nedostatok železa dávajú hroty z kosti. Lov živí mužov aj ženy, ktoré mužov všade sprevádzajú a požadujú časť koristi. Deti nemajú iné útočisko pred zverou a dažďom ako to, že sa prikryjú spletenými haluzami. Sem sa vracajú mladíci, je to aj úkryt pre starcov. Nazdávajú sa, že takto žijú šťastnejšie, než by sa vzdychajúc plahočili na poliach, namáhali sa so stavbou domov, zaoberali sa svojím a cudzím majetkom a kolísali medzi nádejou a strachom. Bez starosti o ľudí a bohov nepociťujú potrebu niečo si želať.

